

Αγιασμός των οικιών

- Στην Ελλάδα ο αγιασμός των οικιών **πραγματοποιείται την παραμονή των Θεοφανίων** και λέγεται «Μικρός Αγιασμός» ή «Πρωτάγιαση» ή «Φώτιση».
- Με την Πρωτάγιαση, ο ιερέας γυρίζει όλα τα σπίτια και με τον Σταυρό και ένα κλωνί βασιλικό «αγιάζει» ή «φωτίζει» (ραντίζει) τους χώρους των σπιτιών.
- Η τελετή αυτή λέγεται Αγιασμός ακριβώς γιατί με το ευλογημένο νερό, με την μετάληψη και τον ραντισμό, οι πιστοί θεωρούν ότι εξαγνίζεται το πνεύμα τους και απαλλάσσονται από τις αμαρτίες τους.
- Παλαιότερα, οι λαϊκές δοξασίες συνέδεαν τον αγιασμό των σπιτιών με την **εξαφάνιση των καλικάντζαρων**, τους οποίους φαντάζονταν να φεύγουν περίτρομοι με την έλευση του ιερέα.

<https://www.news247.gr/afieromata/theofaneia-poia-ethima-teloyntai-simera.7559014.html>

<https://www.ekklisiaonline.gr/nea/i-simasia-tou-agiasmou-ke-i-telesi-tou/>

«Βουτηχτάδες» / Ανέγκυση σταυρού

- Στις 6 Ιανουαρίου κάθε χρόνο, ανήμερα της εορτής των Θεοφανίων, τελείται ο **Αγιασμός των Υδάτων** κατά μίμηση της Βάπτισης του Ιησού στον ποταμό Ιορδάνη.
- Ο ιερωμένος ρίχνει τον Σταυρό στο νερό και οι πιστοί, απηφώντας το κρύο, βουτούν στα παγωμένα νερά για να πιάσουν πρώτα τον Σταυρό και να λάβουν την ευλογία του ιερωμένου, αλλά και να δεχθούν τις τιμές και τις ευχές των συντοπιτών τους. Σε μέρη χωρίς θάλασσα, ο Σταυρός ρίχνεται σε ποτάμια, λίμνες, υδραγωγεία ή δεξαμενές.
- Στην ελληνική εθιμολογία, ο Αγιασμός των Υδάτων συμβολίζει τον **καθαρισμό**, τον **εξαγνισμό** των ανθρώπων καθώς και την **απαλλαγή τους από την επήρεια των δαιμονίων**.
- Μάλιστα, οι κάτοικοι πολλών περιοχών μετά τη κατάδυση τρέχουν στις παραλίες ή στις όχθες ποταμών και λιμνών για να πλύνουν τα αγροτικά τους εργαλεία, ακόμη και εικονίσματα.

<https://www.news247.gr/afieromata/theofaneia-poia-ethima-teloyntai-simera.7559014.html>

http://www.religiousgreece.gr/customs-and-traditions/-/asset_publisher/V7fD8Zf6qmhl/content/anelkyse-tou-timiou-staurou

[https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%98%CE%B5%CE%BF%CF%86%CE%AC%CE%BD%CE%B9%CE%B1_\(%CE%B5%CE%BF%CF%81%CF%84%CE%AE\)](https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%98%CE%B5%CE%BF%CF%86%CE%AC%CE%BD%CE%B9%CE%B1_(%CE%B5%CE%BF%CF%81%CF%84%CE%AE))

ΡΟΓΚΑΤΣΑΡΙΑ / ΡΑΓΚΟΥΤΣΑΡΙΑ

- Οι ρίζες τους εντοπίζονται στην κλασική αρχαιότητα.
- Το όνομά τους ενδεχομένως να προέρχεται από τη λατινική λέξη rogo «ζητώ», rogator «ζητιάνος», που ορίζει την ιδιότητα αυτού που συμμετέχει στην ομάδα των μεταμφιεσμένων.
- Τα Ρογκατσάρια εορτάζονταν κατά τα αρχαία Χειμερινά Διονύσια, όπου σύμφωνα με ιστορικές πηγές, θίασος μεταμφιεσμένων με περιεργές προβιές και αυτοσχέδιες μάσκες ή κρανία ζώων, περιφέρονταν στους δρόμους της πόλης με τη συνοδεία μουσικών οργάνων, περιπαιζοντας τους πάντες, κυρίως δε τους άρχοντες, απαιτώντας φιλοδωρήματα για την απομάκρυνση των κακών πνευμάτων.
- Μεταφέρθηκαν στη Ρώμη κατά την οποία εορτάζονταν οι ρωμαϊκές «Καλένδες» και στη συνέχεια στο Βυζάντιο μέχρι που ενσωματώθηκαν τελικά στις σημαντικές χριστιανικές γιορτές.
- Το έθιμο πέρασε το κατώφλι του 20ου αι. με αρκετές διαφοροποιήσεις οι οποίες αφορούν κυρίως τις μεταμφιέσεις, τα μουσικά όργανα και τα μουσικά ακουσμάτα λόγω επιρροών που δέχθηκε το έθιμο από ξενόφερτα στοιχεία.
- Γιορτάζονται από τις 6 μέχρι τις 8 Ιανουαρίου και στα δρώμενα συμμετέχουν όλοι οι Καστοριανοί, μεταμφιεσμένοι σε «μπουλούκια» κατά συνοικίες.
- Την πρώτη ημέρα, μεταμφιεσμένοι κατά μπουλούκια οι Καστοριανοί, περιφέρονται στην οδό Μητροπόλεως και την πλατεία Ομονοίας.
- Την δεύτερη μέρα, ανήμερα του «Αϊ Γιαννιού», οι παρέες επισκέπτονται συγγενικά σπιτία παροτρύνοντας τους νοικοκυραίους να συμμετέχουν στο γλέντι.
- Την τρίτη ημέρα, την ονομαζόμενη «πατερίτσα», με την μεγάλη παρέλαση των αρμάτων και των μεταμφιεσμένων μπουλουκιών που ξεκινάει από το Δημαρχείο για να καταλήξει στην πλατεία «Ντολτσό».

<https://portnet.gr/politismos/9065-kastoriana-ragkoutsaria.html>

<https://www.allaboutfestivals.gr/festivals/%CF%81%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CE%BF%CF%85%CF%84%CF%83%CE%AC%CF%81%CE%B9%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%AC%CF%82/>

ΜΩΜΟΓΕΡΟΙ

- Στα χωριά Πλατανιά και Σιταγροί του Νομού Δράμας συναντάται το έθιμο των Μωμόγερων, το οποίο έχει ποντιακές ρίζες.
- Η ονομασία του εθίμου προέρχεται από τις λέξεις μίμος (ή μώμος) και γέρος και συνδέεται με τις μιμητικές κινήσεις των πρωταγωνιστών. Αυτοί φορώντας τομάρια ζώων - λύκων, τράγων ή άλλων - ή ντυμένοι με στολές ανθρώπων οπλισμένων με σπαθιά, έχουν τη μορφή γεροντικών προσώπων.
- Οι Μωμόγεροι εμφανίζονται καθ' όλη τη διάρκεια του δωδεκαημέρου των εορτών των Χριστουγέννων και προσδοκώντας τύχη για τη νέα χρονιά, γυρίζουν σε παρέες στους δρόμους των χωριών και τραγουδούν τα κάλαντα ή άλλους ευχετικούς στίχους. Όταν δύο παρέες συναντηθούν, κάνουν ψευτοπόλεμο μεταξύ τους, ώσπου η μία ομάδα να νικήσει και η άλλη να δηλώσει υποταγή.
- Παραλλαγές του ίδιου εθίμου συναντώνται σε χωριά της Κοζάνης και της Καστοριάς, με την ονομασία Ρογκουτσάρια.
- Το 2016 το εθιμικό δρώμενο των Μωμόγερων εντάχθηκε στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της UNESCO.

<https://www.sansimera.gr/articles/1023>

<http://www.momoveroi.gr/>

